

”Oacceptabelt att så många får besked om cancer per telefon”

I Sverige har 13 procent av kvinnor med cancer fått beskedet om sjukdomen per telefon. Det visar en internationell undersökning av hur kvinnor upplever cancervården.

– Det här är absolut inte acceptabelt och vi måste verkligen försöka bli bättre. Målet är ju att ingen ska behöva få ett cancerbesked per telefon, säger Christina Bolund, onkolog och psykiater på Radiumhemmets psykosociala enhet, Stockholm, medlem i den svenska expertgruppen bakom undersökningen.

Undersökningen genomfördes i 16 länder i Europa, samt Israel. Drygt 13 000 kvinnor fick i ett anonymt frågeformulär berätta hur de upplever cancervården. Från Sverige deltog 945 kvinnor.

Genomsnittet för samtliga länder som deltog i undersökningen var att 4 procent hade fått sitt besked per telefon. Sverige ligger alltså klart sämre till än genomsnittet. Vad detta beror på vet man inte. I norra Sverige kanske avstånden kan vara en orsak, tror expertgruppen. Men bristfälliga rutiner spelar också in, liksom otillräckliga resurser.

Snabba återbesök önskvärda

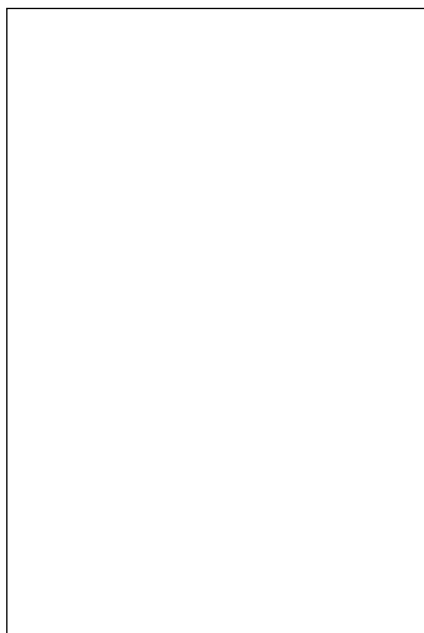
– Ett snabbt återbesök efter exempelvis en skrapning vore önskvärt, men till det finns inte resurser idag, konstaterar Christina Bolund.

Expertgruppen hoppas nu att politikererna ska få upp ögonen för att besparingar kan påverka vårdkvaliteten.

Ungefär hälften av de svenska kvinnorna i undersökningen var nöjda med diagnosprocessen, det vill säga att samtalet var ostört, möjligheten att ställa frågor och att tiden hos specialisten var tillräcklig.

Av dem som var missnöjda tyckte nästan alla att de ville ha mer information – men en liten del av patienterna tyckte tvärtom att de fått för mycket information.

– Vi står inför ett trendbrott. Vi läkare tycker av tradition att patienten inte ska behöva veta saker i onödan. Men en majoritet av dem vill faktiskt ha information även om det jobbiga som kan inträffa, som olika biverkningar, för att vara förberedda, berättar Christina Bolund.

– Vi måste börja fråga våra cancerpatienter hur mycket information de vill ha och när, säger Christina Bolund, onkolog och psykiater på Radiumhemmets psykosociala enhet i Stockholm. p

Eftersom patienter har olika behov behöver vården individanpassas mer, tror såväl expertgruppen som patientorganisationerna.

– Det bästa sättet är att fråga patienten: hur vill du ha det? och försöka anpassa sättet att ge informationen på och mängden till vad som passar varje enskild patient, tror Christina Bolund.

Det är ett mycket tungt arbete för läkaren att ge cancerbesked och att arbeta med svårt sjuka människor och därför är det viktigt att läkaren får utbildning och stöd för att kunna göra det på ett bra sätt.

– Kurser i kommunikationsträning kan ge bra hjälp, så att läkaren får struktur, känner sig professionell och får feedback på sitt arbete, säger Christina Bolund.

Förbättringar kommer av sig

Sådana kurser sprider sig mer och mer i landet, ett tecken på att många läkare och sjukhus ser omhändertagande som en viktigt del i sitt arbete, tror Christina Bolund.

– Jag tror att vi är på väg mot en bättre kvalitet i omhändertagandet, men en

del förbättringar kommer av sig på grund av ekonomiska neddragningar. Den medicinska behandlingen kommer ju alltid i första hand.

Oftast är det specialistläkaren som meddelar patienten diagnosen, förklarar vad som ska hända och sedan håller den kontinuerliga kontakten med patienten.

– Man önskar att patienten fick prova att ha kontakt med sin husläkare mer, som det ofta är i andra europeiska länder. Det skulle kunna bli bättre för patienten, eftersom kontinuiteten bland specialisterna på sjukhusen ofta är dålig, säger Christina Bolund.

Undersökningen visar också att många kvinnor får problem med arbete och ekonomi som en direkt följd av sin sjukdom. Mer än var tionde kvinna tvingades sluta sitt arbete eller fick lägre lön som en direkt följd av sjukdomen.

Behandling av och rehabilitering efter cancer tar lång tid, vilket gör att kvinnorna förlorar kontakten med arbetet och får svårt att komma tillbaka.

Före sjukdomen var det 65 procent som var yrkesverksamma, vilket sjönk till 33 procent efter insjuknandet.

– Siffrorna visar att den här frågan är allvarlig och behöver utredas av statsmakterna, konstaterar Christina Bolund.

– Om anställningstryggheten försämras så råkar den här gruppen människor ännu mer illa ut.

Vidga stödet till familjen

Det finns mycket att göra när det gäller stöd till kvinnor och deras anhöriga. 40 procent av kvinnorna som deltog i undersökningen menade att deras familjer inte fått något stöd av sjukvården. Många kvinnor med cancer har barn som inte nått vuxen ålder.

– Patienterna kommer med en förväntan om att vi ska hjälpa hela familjen och det där är en fråga som vi hoppas ska bli föremål för samhällelig diskussion, tycker Christina Bolund.

– Vi borde ta på oss att vidga stödet till hela familjen, men till det behövs mer resurser.

Undersökningen visade att kvinnorna behövde mest stöd medan de väntade på diagnosen och i början av sjukdomen. De viktigaste stödpersonerna fanns bland kvinnans familj och vänner.

Anna Filipsson